

Tē 2 phiⁿ Sûsèng lūn
Tē 1 chiuⁿ Sûsèng ê hunlūi kah khàiiàu
Tē 1 chat Sûsèng ê hunlūi

Tùi hêngsêng kù á sī bûn téngténg ê gísû ênghoat
lâi khòaⁿ, kok chióng konglêng, hêngsêng náichì ìgî lóng
ü chhaⁿ; kā hiahê konglêng, hêngsêng, ìgî hongbîn chò
hunlūi ê miâchheng tòh kiòchò sûsèng. Tâioân gí ê
sûsèng thang hunchò 11 lûi, miâsû, tâibêngsû, sô sû
kah chôsösû, hêngiôngsû, tongsû, chôtôngsû, hûsû,
chêngtîsû / kâihësû, gíbóesû, sòachiapsû kah
kámthànsû.

Tē 2 chat Sûsèng ê khàiiàu

1) Miâsû : Sûbút á sî khàiliâm ê miâ. Lé : tiânhóe/電火,
tôtek/道德, pêbú/父母, kàuiòk/教育, lâng/人, iânpit/鉛筆,
chóa/紙, hō/雨, hûn/雲, chuí/水.... (goânc'hheh p061)

2) Tâibêngsû : Êng lâi tâithè miâsû. Lé: góa/我, lí/你,
tóui/ 拙, siânlâng/啥人, hit/彼, goán/阮, in/憇, lín/恁,
chia/此, che/這....

3) Sôsû kah chôsösû : Sng mihkiâñ ê sòliông á sî kethiⁿ
tî sôsû âupiah lâi hō sôsû koh khah iôngT bêngliâu. Lé:
saⁿpah jîcháp gô/三百二十五, chóa gô tiuⁿ/紙五張, saⁿ
siuⁿ piáⁿ/三箱餅, gô ki/五支, saⁿê /三個....

4) Hêngiôngsû : Êng lâi hêngiông sôbút ê sèngchit,
hêngchōng kah chôngthài ê sô. Lé : pêh/白, súi/婧,
chhim/深, chhián/淺, kâu/厚, kôan/寒, tôa/大, koân/高, é/
矮, âng/紅....

5) Tongsû : Êng lâi piáusî sôbút ê tôngchok, só chò,
chôngthài téngténg ê sô. Lé : chiâh/食, khì/去, khòaⁿ/
看, cháu/走, lâi/來, chhit/拭, sé/洗, siá/寫,
biánkióng/biánkióng....

6) Chôtôngsû : Hùchô tôngsû piáuhiân ê sô. Lé : ú khì
/有去, tiôh phah /tiôh phah, beh siá/beh 寫, ê lâi/ê 來, teh
beh chiâh /teh beh 食, (goânc'hheh p062), teh háu

第二篇 詞性論

第一章 詞性 ê 分類 kah 概要 第一節 詞性 ê 分類

Tùi 形成句 á 是文等等 ê 語詞用法來
看，各種功能、形成乃至意義 lóng 有差
異；kā hiahê 功能、形成、意義方面做分類
ê 名稱 tòh 叫做詞性。台灣語 ê 詞性 thang
分做 11 類：名詞、代名詞、數詞 kah 助數
詞、形容詞、動詞、助動詞、副詞、前置
詞、介係詞、語尾詞、續接詞 kah 感嘆詞。

第二節 詞性 ê 概要

- 1) 名詞：事物 á 是概念 ê 名。例：電火 /tiânhóe、道德/tôtek、父母/pêbú、教育 /kàuiòk、人/lâng、鉛筆/iânpit、紙 /chóa、雨/hō、雲/hûn、水/chuí.... (原冊 p061)
- 2) 代名詞：用來代替名詞。例：我/góa、你/lí、拙/tóui、啥人/siânlâng、彼 /hit、阮/goán、恁/in、恁/lín、此/chia、這/che....
- 3) 數詞 kah 助數詞：算物件 ê 數量 á 是加
添 tî 數詞後壁來 hō 數詞 koh khah 容易明
瞭。例：三百二十五/saⁿ pah jîcháp gô、
紙五張/chóa gô tiuⁿ、三箱餅/saⁿ siuⁿ
piáⁿ、五支/gô ki、三個/saⁿ ê....
- 4) 形容詞：用來形容事物 ê 性質、形狀
kah 狀態 ê 詞。例：白/pêh、婧/súi、深
/chhim、淺/chhián、厚/kâu、寒/koâñ、
大/tôa、高/koân、矮/é、紅/âng....
- 5) 動詞：用來表示事物 ê 動作、所做、狀
態等等 ê 詞。例：食/chiâh、去/khì、看
/khòaⁿ、走/cháu、來/lâi、拭/chhit、洗
/sé、寫/siá、勉強/biánkióng....
- 6) 助動詞：輔助動詞表現 ê 詞。例：有去
/ú khì、着打/tiôh phah、要寫/beh siá、
能來/öe lâi、teh beh 食/teh beh chiâh、
(原冊 p062)、在哮/teh háu、能得去/é

/teh 哮, ē tit khì /ē tit 去....

7) Hùsû : Kethiñ lâi hāntiān tōngsû, hêngiōngsû á sī kîtha hùsû ê sû. Lē : putchí tōa/不止大, chiâñ gâu/chiâñ gâu, sûisî khì/隨時去, tútú hó /tútú 好, chin pháiñ chiâh /真 pháiñ 食....

8) Chêngtìsû/kàihēsû : Khàng tī miâsû, tâibêngsû ê thâuchêng lâi kah kîtha sûsèng liânciat tōngchok. Lē : hō lâng mā/hō人罵, kā i tián/kā 伊展, êng to'á siah/用刀á 削, êng soh'á pâk /用索á縛....

9) Gíbóesû : Ke tī gíkù ê siōng âubóe, lâi hāntiān á sī kiôngtiāu ìsù, héksî tiâuchèng sian'tiāu. Lē : bô loh/無 loh, m̄ khì lah/ m̄去 lah, sī lí hoñh/是你 hoñh, bô chiū soah koh/無就 soah koh....

10) Sòachiapsû : Éng lâi sòachiap kîtha gí/kù/bûn ê gí/kù/bûn. Lē : nā lóhhō chiū m̄ khì, sui sī ū khì m̄ koh bē kítit kóng. (goânc'hheh p063)

11) Kámthânsû : Piáukì hínō ailòk ê sû. Lē : gôa hiah gâu, hōñ sī lí, Ai-ioh chôa lah! Â to m̄ thang ánné sóhùi chîñ.

** Kôlîp gí ê sûsèng hunlui sîtchâi chin khùnlân, kôlîp gí koh ū tékteng, bôlûn tī siáñmîh sóchâi siáñmîh sîchün, chûnkóng konglêng ū chhañ, gíhêng chít sut'á pianhòa to bô. Ôan kù oe lâi kóng, gísû ê konglêng kah gísû ū kék bitchhiat ê koanhé; Chiná tōa bûnhoat hakchiá Má Kiàntiong bat kóng, "Jî bô tênggî, kò bô tênglûi, jî beh chai kî lüi chiá, tiôh seng chai kî siông'hâ chi bûngî jûhô." Che tòh sî teh kóng chitê chêng'hêng. Lē : lí-tì-sìn (sìn sî miâsû), sìn (tōngsû) sînhüt; chin gâu (gâu sî hêngiōngsû), gâu (hùsû) chiâh; khì tóui (khì sî tōngsû), pháiñ khì (chotóngsû); tiôh khì (tiôh sî bênglêng ê chotóngsû), phah tiôh (sî ê chotóngsû); teh sio (tōngsû), sìpiñ chin sio (hêngiōngsû), Tâioân ê joâh (miâsû) chin joâh (hêngiōngsû).

tit khì....

7) 副詞：加添來限定動詞、形容詞 á 是其它副詞 ê 詞。例：不止大/putchí tōa、成賢/chiâñ gâu、隨時去/sûisî khì、適適好/tútú hó /真歹食/chin pháiñ chiâh....

8) 前置詞/介係詞：Khàng tī 名詞、代名詞 ê 頭前來 kah 其它詞性連結動作。例：被人罵/hô lâng mā、共伊典/kâ i tián、用刀á 削/êng to'á siah、用索仔縛/êng soh'á pâk....

9) 語尾詞：加 tī 語句 ê siōng 後尾，來限定 á 是強調意思，或是調正聲調。例：無 loh/bô loh、m̄去 lah/m̄ khì lah、是你 hoñh/sî lí hoñh、無就 soah koh/bô chiū soah koh....

10) 繼接詞：用來續接其它語/句/文 ê 語/句/文。例：若落雨就 m̄去，雖是有去 m̄ koh bē 記得講。(原冊 p063)

11) 感嘆詞：表記喜怒哀樂 ê 詞。例：gôa hiah gâu, hōñ 是你，Ai-ioh 蛇 lah ! Â to m̄ thang ánné 所費錢。

**孤立語 ê 詞性分類實在真困難，孤立語 koh 有特徵，無論 tī 啥物所在啥物時 chün，準講功能有差異，語形一屑 á 變化都無。換句話來講，語詞 ê 功能 kah 語序有極密切 ê 關係；支那大文法學者馬建忠 bat 講：「字無定義，故無定類，而欲知其類者，當先知其上下之文義如何耳。」這 tòh 是 teh 講 chitê 情形。例：理智信（信是名詞），信（動詞）神佛；真 gâu (gâu 是形容詞)，gâu (副詞) 食；去 tó 位（去是動詞），pháiñ 去（助動詞）；tiôh 去（tiôh 是命令 ê 助動詞），phah tiôh (時 ê 助動詞)；teh 燒（動詞），四邊真燒（形容詞），台灣 ê 熱（名詞）真熱（形容詞）。

(goâncchheh p064)

** pîkhó,

1) Gíbûnhoat ê sûsèng, chiahê ígôa iáu ū chin ché "î miâ tông gi".

2) Chitê tùichiàupiò sî tâithé tek ê, bô ittêng oânchoân itti; Jítgí ê chôsû kah chêngtisû tóh sî chin hó ê lê.

(goâncchheh p065)

(原冊 p064)

**備考：

- 1) 語文法 ê 詞性，chiahê 以外 iáu 有真 ché 「異名同義」。
- 2) Chitê 對照表是大體 tek ê，無一定完全一致；日語 ê 助詞 kah 前置詞 tóh 是真好 ê 例。

11.	10.	9.	8.	7.	6.	5.	4.	3.	2.
感 嘆 詞	接 續 詞	語 尾 詞	前 置 詞	副 詞	助 動 詞	動 詞	形 容 詞	代 名 詞	數 詞 助 數 詞
感 嘆 詞	接 續 (詞助詞)	助 助 詞	副 副 詞	助 助 詞	動 動 詞	動 動 詞	形 容 詞	代 名 詞	名 稱 詞
嘆字	通字	助字	助字	狀字	動字	動字	靜字	代字	名字
—感嘆詞、感發詞、感字	—連接詞、連詞、聯詞	—助詞、副詞、後置詞	—介詞、前置詞、系詞、助詞、後置詞	—疏	—動詞、助詞	—動詞、謂詞	—區	—稱代詞、代名詞	—稱

2. この對照は大體であつて必ずしも全然一致してゐるとは言はれない。國語の助詞と前置詞等はそのよい例である。

(原冊 p065)